

Polityka w dziedzinie ochrony środowiska

Dr Agnieszka Nitszke
IE ćw. 2016/17 (13)

Geneza i ewolucja polityki ochrony środowiska w UE

- **Spotkanie szefów państw lub rządów - Paryżu w 1972 r.:** potrzebę ukształtowania wspólnotowej polityki w dziedzinie środowiska wspomagającej rozwój gospodarczy
- **JAE:** nowy tytuł „Środowisko” - podstawę prawną dla wspólnej polityki w dziedzinie środowiska, mającej na celu utrzymanie jakości środowiska, ochronę zdrowia ludzkiego i zapewnienie racjonalnej eksploatacji zasobów naturalnych.
- **TM:** środowisko oficjalnym obszarem polityki UE.
- **TA:** ustanowiono obowiązek włączenia ochrony środowiska we wszystkie sektorowe strategie polityczne UE z myślą o promowaniu zrównoważonego rozwoju.
- **Rada Europejska - Cardiff w 1998 r.:** „proces z Cardiff” – horyzontalne podejście do polityki w dziedzinie ochrony środowiska.
- **TL:** przeciwdziałanie zmianie klimatu, zrównoważony rozwój, także w relacjach z państwami trzecimi.

Podstawy traktatowe

Art. 11 TFUE

Przy ustalaniu i realizacji polityk i działań Unii, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, muszą być brane pod uwagę wymogi ochrony środowiska.

Art. 191-193 TFUE

Cele polityki w dziedzinie ochrony środowiska

Art. 191 TFUE:

1. Polityka Unii w dziedzinie środowiska przyczynia się do osiągnięcia następujących celów:

- **zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska,**
- **ochrony zdrowia ludzkiego,**
- **ostrożnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych,**
- **promowania na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów w dziedzinie środowiska, w szczególności zwalczania zmian klimatu.**

Zasady polityki w dziedzinie ochrony środowiska

Art. 191 TFUE

2. Polityka Unii w dziedzinie środowiska stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Unii. Opiera się na:

- **zasadzie ostrożności**
- **zasadach działania zapobiegawczego,**
- **zasadzie naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła**
- **zasadzie „zanieczyszczający płaci”.**

Finansowanie polityki w dziedzinie ochrony środowiska

Art. 192 TFUE

(...)

4. Bez uszczerbku dla niektórych środków przyjętych przez Unię, **Państwa Członkowskie finansują i wykonują politykę w zakresie środowiska.**

5. Bez uszczerbku dla zasady „zanieczyszczający płaci”, gdy środek oparty na ustępie 1 niesie ze sobą koszty uznane za nieproporcjonalne dla władz publicznych Państwa Członkowskiego, środek ten przewiduje właściwe przepisy w formie:

— **tymczasowych derogacji, lub**

— **wsparcia finansowego z Funduszu Spójności utworzonego zgodnie z artykułem 177.**

Art. 193 TFUE

Środki ochronne przyjęte na podstawie artykułu 192 nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Środki te muszą być zgodne z Traktatami. Są one notyfikowane Komisji.

Wieloletnie programy działań

- Od 1973 r. KE opracowuje wieloletnie programy działań w zakresie środowiska, w których zawarte są wnioski ustawodawcze i cele unijnej polityki w dziedzinie środowiska;
- W 2013 r. RUE i PE przyjęły **Siódmy Program Działania** w zakresie Środowiska na okres do 2020 r. zatytułowany „**Dobry poziom życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety**” - dziewięć celów priorytetowych.

Zrównoważony rozwój

- 2001 r. - strategia na rzecz zrównoważonego rozwoju; w 2006 r. połączenie wewnętrznych i międzynarodowych wymiarów zrównoważonego rozwoju - poprawa jakości życia, wspieranie ochrony środowiska i spójności społecznej.
- Strategia „Europa 2020”.

Wymiar horyzontalny polityki w dziedzinie ochrony środowiska

Aspekty środowiskowe są uwzględniane już na etapie planowania, a potencjalne konsekwencje są brane pod uwagę przed zatwierdzeniem przedsięwzięcia lub wydaniem na nie pozwolenia.

- Inwestycje, które mogą mieć wpływ na środowisko, na przykład budowa autostrady czy portu lotniczego, podlegają „ocenie oddziaływania na środowisko”.
- Użytkowanie gruntów, transport, energia, gospodarka odpadami, rolnictwo podlegają „strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko”.

Literatura:

- J. Barcz, E. Kawecka-Wyrzykowska, K. Michałowska-Gorywoda, *Integracja europejska w okresie przemian*, Warszawa 2016.
- O. Gioti Papadaki, *European Environmental Policy and the Strategy 'Europe 2020'*, "Regional Science Inquiry Journal" 2012, Vol. IV, (1).
- J. Dyduch, M. Klimowicz, M. Michalewska-Pawlak, *Selected Policies of the European Union*, Warszawa 2012.
- M. Cini, N. Perez-Solorzano Borragan, *European Union Policies*, Oxford 2016.